

УДК 330.332.01

ОЦІНКА ТА АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ СУБ'ЄКТІВ ЕКОНОМІКИ

Васильєв В.О.*Донецький національний університет**м. Донецьк*

У статті визначено теоретичні підходи до основ інвестиційних процесів, зокрема підкреслено роль заощаджень у формування інвестицій. Заощадження визначені як ключовий елемент у формуванні інвестиційного потенціалу. Проаналізовано підходи до визначення поняття «інвестиційний потенціал», «інвестиційний клімат», «інвестиційна привабливість». Визначено місце інвестиційного потенціалу в структурно-ієрархічній системі «економічний потенціал - фінансовий потенціал» та «інвестиційна привабливість - інвестиційний клімат». Визначено сутнісні відмінності понять «інвестиційна привабливість» та «інвестиційний потенціал». Розроблено механізм оцінки та активізації інвестиційного потенціалу всіх суб'єктів інвестиційної діяльності. Визначено основні показники оцінки інвестиційного потенціалу. Запропоновано заходи щодо активізації інвестиційного потенціалу всіх секторів економіки країни. Виокремлено дії регуляторної політики, що найкраще сприятимуть активізації інвестиційного потенціалу.

Ключові слова: заощадження, інвестиційний потенціал, інвестиційний клімат, інвестиційна привабливість, оцінка інвестиційного потенціалу, активізація інвестиційного потенціалу

EVALUATION AND ENHANCING OF INVESTMENT POTENTIAL OF ECONOMIC ENTITIES

Vasyliiev V.O.*Donetsk National University*

The paper defines the theoretical approaches to the basics of investment processes, in particular highlighted the role of savings in the form of investments. Savings identified as a key element in shaping the investment potential. Approaches to the definition of «investment potential», «investment climate», «investment attractiveness» have been defined. The place of the investment potential in the structure - the hierarchical system of «economic potential and financial potential» and «investment attractiveness of the investment climate» has been identified. The essential differences between the concepts «investment attractiveness» and «investment potential» have been identified. A mechanism for evaluating and enhancing investment potential of all subjects of investment activity and the main indicators for assessing investment potential have been developed. Measures for enhancing the investment potential of all sectors of the economy have been proposed. Actions of regulatory policy, which facilitate activation of the investment potential, have been highlighted.

Key words: savings, investment potential, investment climate, investment attraction, assessment of investment potential, strengthening investment potential

Актуальність проблеми. Інвестиції відіграють ключову роль у розвитку економічних процесів. Для мікрорівня інвестиції - це, насамперед, основне джерело одержання прибутку, що забезпечують просте й розширене відтворення основних фондів. Для макрорівня інвестиції - це можливість вирішувати завдання соціального та екологічного характеру. Взаємозв'язок інвестицій та економічних процесів на макроекономічному рівні (державному і регіональному) має двосторонній характер: з одного боку, формування інвестиційних ресурсів відбувається залежно від показників економічної активності в країні, а з іншого — розподіл інвестицій забезпечує зміни в стані економіки країни, а також у розвитку екологічних і соціальних процесів. Але, перш за все, ефекти від здійснення інвестиційної діяльності (сприяння модернізації; збільшення обсягів виробництва; підвищення рівня ринкової конкуренції; позитивний вплив на платіжний баланс; розвиток інвестиційної інфраструктури) позитивно впливають на всіх суб'єктів економіки. Економічна теорія основою інвестицій розглядає заощадження, зокрема, заощадження є джерелом інвестицій. А. Маршалл значну увагу у своїх дослідженнях приділяв саме заощадженням, Дж. Кейнс також визначав заощадження як найголовніший елемент своїх теорій. Дж. Кейнс сформував правило: «в будь-якому новому прирості сукупних доходів частка заощаджень зростає випереджальними темпами стосовно частки, яка споживається, а отже, забезпечується онова майбутніх інвестицій» [1]. Згідно з моделлю економічного зростання Солоу, держава, яка заощаджує та інвестує значну частку свого доходу, матиме значний обсяг капіталу і високий рівень доходу, тому вищий рівень заощадження завжди бажаний, бо веде до більшого обсягу доходу [2]. Вплив заощаджень на діяльність господарської системи здійснюється через інвестиції [3, с. 24].

Але існує проблема перетворення заощаджень в інвестиції, що полягає у диференціації заощаджувачів (домогосподарства, наймані працівники, підприємства) та інвесторів (підприємства, держава). Це призводить до неспівпадіння процесів заощадження та інвестування, що порушує рівновагу в економіці. Незалежно від мотивів формування заощаджень ключовою характеристикою є інвестиційний потенціал (сукупність грошових заощаджень, що є у наявності, та можуть бути задіяні в даний час) [4]. Тому зміцнення інвестиційного потенціалу

економіки є головною метою політики стимулювання трансформації заощаджень в інвестиції.

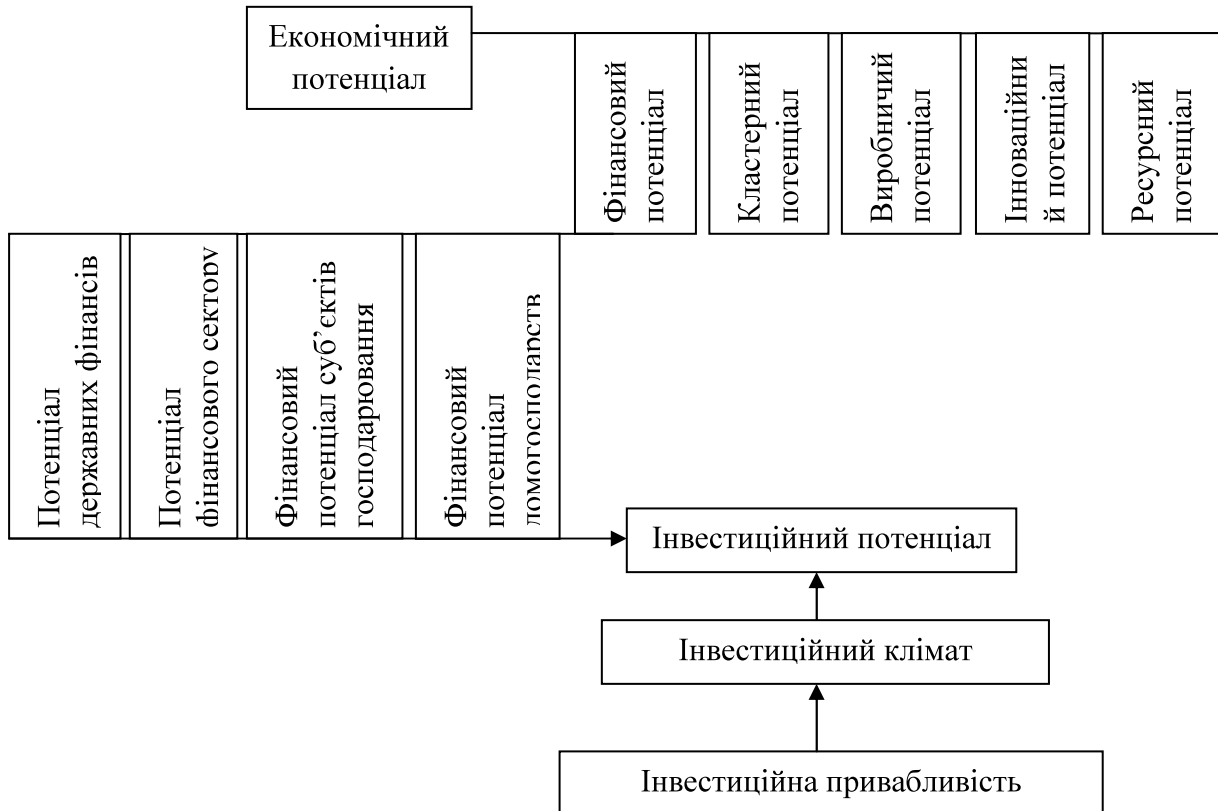
Аналіз останніх наукових досліджень. Інвестиційний потенціал був предметом дослідження таких вчених-класиків: Ж.-Б. Сея, Ф. Бастіа, Дж. Лодердейла, Дж.М. Кейнса. Роботи багатьох сучасних вчених-економістів містять дослідження щодо інвестиційного потенціалу. Як макроекономічну категорію, інвестиційний потенціал досліджують: Бочаров В.В., Ворсовський О.Л., Єгоров А.І., Кулага І.В., Кадирова Г.М., Лисов В.І., Макаренко М.В. та багато інших. Інвестиційний потенціал з позиції мікроекономіки досліджують наступні вчені: Бистряков А.Я., Герасименко І.М., Гриньова В.М., Должанський І.З., Загорна Т.О., Коюда В.О., Коюда О.П., Лепейко Т.І., Лосева С.А., Марголін А.М., Покатаєва К.П., Ращупкіна В.М., Сілюкова С.Н., Тумусов Ф.С., Удалих О.О., Федонін О.С. та ін.

Теоретичні та методологічні основи дослідження поняття «інвестиційний потенціал» достатньо поширені в роботах вчених-економістів. Але при цьому дискусійним залишається питання оцінки та активізації інвестиційного потенціалу з позиції синергетичного підходу щодо мікро- та макрорівнів інвестиційного потенціалу національної економіки.

Метою роботи є розробка комплексного механізму оцінки та активізації інвестиційного потенціалу всіх суб'єктів економічної системи.

Викладення основного матеріалу дослідження. Термін «потенціал» визначає наявні в економічного суб'єкта ресурси, їх оптимальну структуру та вміння раціонально використати їх для досягнення поставленої мети [5]. Інвестиційний потенціал – складне явище, що належить ієрархічно-підпорядкованій системі «економічний потенціал» та є елементом категорії «інвестиційна привабливість». Економічні можливості держави, що можуть бути використані для забезпечення матеріальних та нематеріальних потреб характеризує економічний потенціал [6, с. 168]. Однією із складових економічного потенціалу виступає фінансовий потенціал [7, с. 219]. Складові фінансового потенціалу акумулюють кошти та сприяють інвестиційному потенціалу, що є нижнім рівнем ієрархічної структуризації та взаємозв'язку понять «інвестиційна привабливість» – інвестиційний клімат – «інвестиційний потенціал» (рис. 1).

Інвестиційна привабливість в широкому розумінні визначає справедливу кількісну і якісну характеристики зовнішнього і внутрішнього середовища об'єкта потенційно можливого інвестування [8, 9]. Також це сукупність суб'єктивних та об'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування на макро-, мезо- та мікрорівнях економіки [10, с. 201].

Рис. 1. Система рівнів ієрархічної структуризації та взаємозв'язку понять «інвестиційна привабливість - інвестиційний клімат – інвестиційний потенціал»

Інвестиційний клімат розглядається науковцями як складова інвестиційної привабливості. Визначається як: комплекс об'єктивних умов здійснення інвестицій [11]; ступінь сприятливості ситуації що складається стосовно інвестицій [12]; інтегральна оцінка сукупності факторів [13]; ситуація на внутрішньому інвестиційному ринку [14]; можливість здійснювати інвестиційну діяльність [15]. До основної характеристики інвестиційного клімату належить інвестиційний потенціал [16].

Хоча поняття «інвестиційний потенціал» та «інвестиційна привабливість» щільно взаємопов'язані, вони мають певні принципові відмінності (табл.1).

Таблиця 1. Відмінності понять «інвестиційний потенціал» та «інвестиційна привабливість»

<i>Риса</i>	<i>Інвестиційний потенціал</i>	<i>Інвестиційна привабливість</i>
Ключова сутність	Можливість здійснення капіталовкладень	Доцільність здійснення капіталовкладень
Мета виміру	Для прийняття рішення щодо подальшого розвитку системи та формування інвестиційної політики	Задля прийняття рішення щодо інвестування інвесторами
Фактори впливу	Залежить від наявності внутрішніх інвестиційних ресурсів	Залежить від внутрішнього стану системи, її потенціалу розвитку та впливу на неї зовнішніх факторів

Через наявність безлічі підходів до трактування поняття «інвестиційний потенціал», виокремимо основні підходи до його визначення:

- інвестиційний потенціал – певним чином упорядкована сукупність інвестиційних ресурсів [17 - 21];
- інвестиційний потенціал – сукупність інвестиційних можливостей підприємства [22 - 24];
- інвестиційний потенціал – сукупний інвестиційний попит [25, 26];
- інвестиційний потенціал – кількісна характеристика макроекономічних сумарних передумов для інвестицій [27 - 33].

На всіх етапах розвитку економіки держава приймає участь в регулюванні економічної діяльності, зокрема інвестиційних процесів, через формування інвестиційної політики. Державній інвестиційній політиці України притаманний декларативний характер, що призводить до деіндустріалізації та залежності економіки країни від іноземних товарів.

Таким чином, для покращення економічної ситуації в Україні необхідно розробити механізм оцінки та активізації інвестиційного потенціалу усіх суб'єктів інвестиційної діяльності (рис. 2).

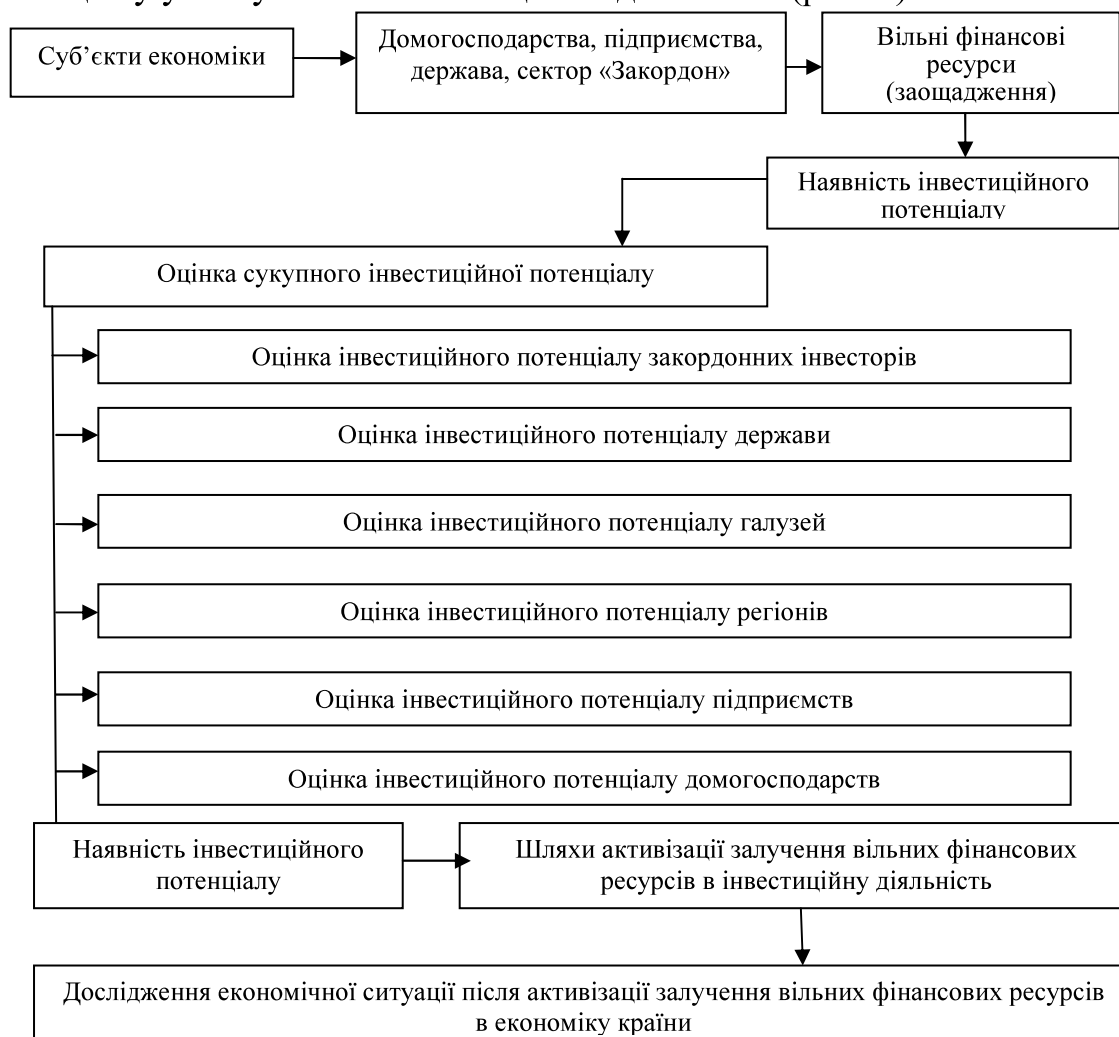

Рис. 2. Механізм оцінки та активізації інвестиційного потенціалу суб'єктів економіки

Нехай домогосподарства, підприємства та держава мають в розпорядженні певну кількість вільних фінансових ресурсів, неспожитих (невикористаних) в даному періоді. Такі фінансові ресурси суб'єкти інвестиційної діяльності не використовують одразу, перетворюючи їх на заощадження. Тобто, домогосподарства, підприємства та держава в формі заощаджень володіє інвестиційним потенціалом, що в майбутньому, за певних умов, може прийняти форму інвестицій. Для усвідомлення обсягів наявних невикористаних в даному часовому періоді фінансових ресурсів потрібно їх оцінити, тобто здійснити оцінку інвестиційного потенціалу.

Так як інвестиційний потенціал реалізується на макро-, мезо- та макрорівнях (рис. 3), здійснюється оцінка інвестиційного потенціалу держави, галузі, регіону, суб'єкта господарської діяльності та домогосподарств.

Оцінити інвестиційний потенціал закордонних інвесторів можна шляхом визначення темпів зростання обсягів інвестицій в економіку країни. Позитивний показник стверджуватиме про зростання інвестиційного потенціалу сектору «закордон».

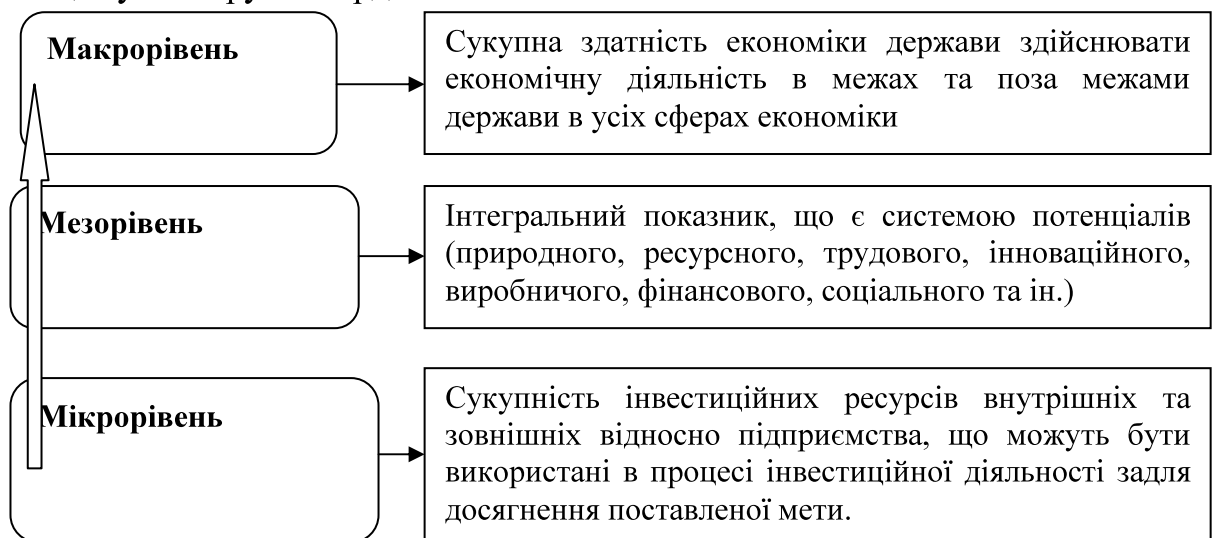

Рис. 3. Рівні інвестиційного потенціалу в економіці

Інвестиційний потенціал держави оцінюється шляхом визначення двох показників (1, 2). Показник інвестиційного потенціалу країни (1) являє собою сукупність обсягів валового внутрішнього продукту та обсягів поточного кінцевого споживання:

$$IP = VVP + PKC \quad (1)$$

де:

IP – інвестиційний потенціал держави;

VVP – обсяг валового внутрішнього продукту;

PKC – обсяги поточного кінцевого споживання.

Показника масштабів інвестиційної діяльності (2) являє собою сукупність інвестиційного потенціалу держави та обсягів запозичених ресурсів:

$$MID = IP + OZR \quad (2)$$

де:

MID – масштаб інвестиційної діяльності;

OZR – обсяг запозичених ресурсів.

Дані показники слід також оцінювати в динаміці, що допоможе визначити обсяги наявного інвестиційного потенціалу держави у порівнянні із попередніми періодами.

Інвестиційний потенціал держави розраховується наступним інтегральним показником (3):

$$IPD = IP \times 0,5 + MID \times 0,25 \quad (3)$$

Оцінка інвестиційного потенціалу галузі здійснюється за наступним інтегрованим показником (4) [34]:

$$IPG = PP \times 0,65 + P \times 0,2 + IP \times 0,15 \quad (4)$$

де:

IPG – інвестиційний потенціал галузі;

PP – прибутковість галузі (включає показники власних активів, обсягів реалізованої продукції та витрати на виробництво продукції);

P – перспективність галузі (включає показники: важливість галузі для економіки країни, забезпеченість власними фінансовими ресурсами для здійснення розвитку та ступінь державної підтримки розвитку галузі);

IP – інвестиційні ризики (включає такі показники: рівень конкуренції, рівень інфляційної стійкості галузі).

Інвестиційний потенціал регіону оцінюється за допомогою показників внутрішнього інвестиційного потенціалу (5) та сукупного інвестиційного потенціалу (6) та рівнем інвестиційної активності (7)

та інтегрального показника інвестиційного потенціалу регіону (8).

Розрахунок внутрішнього інвестиційного потенціалу регіону:

$$VIPR = \sum_{i=1}^n \frac{BI + IRB + IRP + IRG + IRN}{(1+i)^i} \quad (5)$$

де:

VIPR – внутрішній інвестиційний потенціал регіону;

BI – інвестиції держави та інвестиції місцевих органів влади;

IRB – інвестиційні ресурси підприємницького сектору;

IRP – інвестиційні ресурси населення;

IRG – інвестиційні ресурси громадянських об'єднань та благодійних фондів;

IRN – науково-технічна продукція;

t – рік надходження інвестицій;

n – річний рівень інфляції [35].

Розрахунок сукупного інвестиційного потенціалу регіону:

$$SIPR = VIPR + PII + IRZ \quad (6)$$

де:

SIPR – сукупний інвестиційний потенціал регіону;

PII – прямі іноземні інвестиції в регіон;

IRZ – інвестиційні надходження інших регіонів [35].

Розрахунок інвестиційної активності регіону:

$$IA = \frac{SI}{VPR} \quad (7)$$

де:

IA – інвестиційна активність регіону;

SI – сукупні інвестиції на душу населення;

VPR – валовий регіональний продукт на душу населення [36, с. 159].

Інтегральний показник інвестиційного потенціалу регіону:

$$IPR = VIPR \times 0,3 + SIPR \times 0,5 + IA \times 0,2 \quad (8)$$

Інвестиційний потенціал підприємства представляє собою сукупність заощаджень у грошовій формі та в цінних паперах та майно, що може бути використане для інвестування.

Інвестиційний потенціал домогосподарств – це сукупність грошових коштів розміщених на рахунках у фінансово-кредитних інститутах, вкладених в цінні папери, банківські метали та у вільному володінні поза межами фінансової системи.

Якщо показник сукупного інвестиційного потенціалу економіки високий, можна стверджувати про високий рівень заощаджень, тобто виникає потреба здійснювати інвестиції задля примноження вільних коштів.

Процес трансформації заощаджень в інвестиції в Україні значною мірою визначається економічною ситуацією в країні (співвідношенням фондів споживання та накопичення, формуванням попиту та пропозиції на інвестиційні ресурси) та державною політикою щодо даного процесу.

Економічна ситуація на ринку України має наступні тенденції розвитку: зростання рівня монополізму, підвищення сегментації ринку, занепад основних галузей економіки.

Тенденції зумовлюють виникнення проблем, серед яких: нерозвинена

ринкова інфраструктура; галузева перевага важкої промисловості; технологічна відсталість та зношеність основних фондів підприємств регіонів та галузей; економічна та екологічна неефективність виробництва; високо витратне виробництво вітчизняної продукції; низький попит на вітчизняну продукцію; висока матеріаломісткість продукції вітчизняного виробництва.

Задля стимулювання процесу трансформації заощаджень в інвестиції слід скоординувати та застосувати наступні дії для всіх суб'єктів економіки:

1. Сектор «домогосподарства»:

- формування дієвого законодавства щодо заощаджень населення, що забезпечуватиме прозорість та надійність процесу зберігання та інвестування заощаджень;

- заохочення населення до інвестування заощаджень шляхом формування інформаційної програми, що підвищуватиме рівень обізнаності та грамотності відносно процесів інвестування та отримання прибутку від нього.

2. Сектор «підприємства»:

- приділити значну увагу відтворювальній структурі капіталовкладень за рахунок підвищення частки витрат на технічне

- переозброєння і реконструкцію діючих підприємств через зменшення частки нового будівництва у виробничій сфері (що забезпечить удосконалення технологічної структури капітальних вкладень, збільшення в їх складі частки устаткування і скорочення будівельно-монтажних робіт);

- формування політики реорганізації неефективних підприємств та спрямування, за можливості, їх ресурсів у високоефективні підприємства з метою заміни застарілих технологій на прогресивні ресурсозберігаючі технології та зниження техногенного впливу на навколишнє середовище;

- формування інформаційної системи щодо об'єктів інвестування задля надання повної та достовірної інформації про обсяги та процес вкладання капіталу в певний інвестиційний проект;

- проведення ефективної амортизаційної політики (ретельна інвентаризація основних засобів для визначення амортизуємої вартості кожного об'єкта, вибір підприємством методу амортизації, заборонити зменшення амортизаційного фонду, переглянути норми встановлення груп основних фондів та норм амортизації для них (пріоритет визначити для сучасних засобів виробництва), встановити норми амортизації для нематеріальних активів в формі наукових розробок та нововведень задля активізації інноваційної діяльності).

3. Сектор «регіони»:

- забезпечення узгодження інтересів підприємств та домогосподарств шляхом раціонального вибору та реалізації цільових програм, інвестиційних проектів задля підвищення ефективності використання бюджетних коштів;

- направлення інвестиційних ресурсів згідно із інвестиційним потенціалом та привабливістю регіонів України з метою подолання диспропорційності та нерівномірності їх розвитку

4. Сектор «галузі»:

- базові галузі економіки України (електроенергетика, паливний комплекс, чорна та кольорова металургія, основна хімія, важке машинобудування, виробництво будівельних матеріалів) слід ретельно проаналізувати з позиції перспективності їх діяльності задля визначення заходів з модернізації, що потребують значної державної підтримки;

- підтримка галузей, що виробляють продукцію кінцевого споживання, що створюють значні фінансові ресурси для економічної системи, та зміщення однозначних пріоритетів підтримки «базових» галузей.

5. Сектор «держава»:

- державні інвестиційні вкладення слід спрямовувати в об'єкти, що мають соціальне значення та в галузі виробничої інфраструктури, що забезпечить активізацію приватних інвестицій.

6. Сектор «закордон»:

- забезпечити інтеграцію фінансового і промислового капіталу за рахунок активізації діяльності фінансово-промислових груп (надасть можливості до іноземного інвестування коштів Україною);

- інтеграція України у науково-технічний та інноваційний світовий простір.

За оцінками спеціалістів, за умови ефективного вкладання заощаджених коштів населення у пріоритетні виробництва, його грошові запаси можуть збільшити сукупний попит майже на третину. Успішність такого заходу залежить від державної регуляторної політики, дії якої повинні бути спрямовані на:

- проведення державної коригуючої політики стосовно рівня витратності виробництва з метою збільшення прибутковості виробничих структур і нагромадження ними коштів для інвестування;

- державне сприяння інвестуванню в основний капітал фінансових ресурсів, які сконцентровано в банківській системі, з метою збільшення інвестиційного попиту;

- обмеження сфери надання пільгових кредитів виключно на потреби структурної перебудови економіки України, керуючись, насамперед, законодавчо затвердженими державними та цільовими програмами. Обов'язковою умовою при цьому має бути одночасне стимулювання залучення банків до фінансування капітальних вкладень, оскільки пільгові кредити повинні лише доповнювати фінансування за рахунок власних та залучених коштів підприємств;

- запровадження практики звільнення від оподаткування грошових коштів населення, що залучаються до інвестування в економіку;

- створення правової основи для повернення в Україну коштів, які було вивезено за кордон, та для їх інвестування у вітчизняну економіку [37, с. 49-50].

Висновки. Інвестиції відіграють ключову роль у розвитку економічних процесів. Одним із ключових показників суб'єктів інвестиційної діяльності до здійснення інвестицій є інвестиційний потенціал. Джерелом інвестицій є заощадження. Якщо показник сукупного інвестиційного потенціалу економіки високий, можна стверджувати про високий рівень заощаджень, тобто виникає потреба здійснювати інвестиції задля примноження вільних коштів.

Процес трансформації заощаджень в інвестиції в Україні значною мірою визначається економічною ситуацією в країні (співвідношенням фондів споживання та накопичення, формуванням попиту та пропозиції на інвестиційні ресурси) та державною політикою щодо даного процесу.

На всіх етапах розвитку економіки держава приймає участь в регулюванні економічної діяльності, зокрема інвестиційних процесів, через формування інвестиційної політики відповідно до умов розвитку країни та діяльність, як суб'єкта інвестування. Для покращення економічної ситуації в Україні необхідно розробити механізм оцінки та активізації інвестиційного потенціалу усіх суб'єктів інвестиційної діяльності.

Успішність ефективного вкладання заощаджених коштів у пріоритетні виробництва залежить від державної регуляторної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кейнс Дж. Общая теория занятости, процента и денег / Дж. Кейнс. – М.: Прогресс, 1978. – 498 с.
2. Манків Г.Н. Макроекономіка / Г.Н. Манків. – Пер. з англ.; Наук.ред.пер. С. Панчишина. – К.: Основи, 2000. – 588 с.
3. Карковська В.Я. Заощадження як джерело інвестиційних ресурсів у національній економіці / В.Я. Карковська // Економічний простір. – 2008. - №9. – С. 22 – 29.

4. Рамський А.Ю. Інвестиційний потенціал заощаджень фізичних осіб та механізм його реалізації / А.Ю. Рамський // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 5(71). – С. 172-178.
5. Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. Т. 2 / За ред. С.В. Мочерного. – Львів: Світ, 2006. – 568 с.
6. Бузько І.Р., Дмитренко І.Є. Стратегічний потенціал і формування пріоритетів у розвитку підприємства / І.Р. Бузько, І.Є. Дмитренко. – К., 2001. – 596 с.
7. Макаренко М.В. Управління економічним потенціалом регіону як основою формування конкурентних переваг регіону / М.В. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. - №4(130). – 2012. – С. 217-224.
8. Катан Л.І. Оцінка інвестиційної привабливості підприємства / Л.І. Катан, К.С. Хорішко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. - № 12. – С. 41-51.
9. Макарій Н.П. Оцінка інвестиційної привабливості українських підприємств / Н.П. Макарій // Економіст. – 2010. - №10. – С. 52-60.
10. Катан Л.І. Інвестиційна привабливість та активність підприємства / Л.І. Катан, К.С. Хорішко // Економічний простір. – 2011. - №48/2. – С. 197-205.
11. Бутенко А.І. Інвестиційна привабливість підприємницького середовища як джерело ринкової трансформації економіки / А.І. Бутенко, О.С. Павлова // Прометей: зб.наук.праць. – 2010. - № 3(33). – С. 63-68.
12. Носова О.В. Інвестиційний клімат в Україні: основні напрямки поліпшення / О.В. Носова // Стратегічні пріоритети. – 2008. - №1(6). – С. 59-65.
13. Туріянська М.М. Інвестиційний клімат України: проблеми і рішення: монографія / М.М. Туріянська. – Донецьк: Юго-Восток, Лтд, 2004. – 177 с.
14. Пирог О.В. Концептуальні засади комплексної оцінки інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання регіону / О.В. Пирог // Економіка: проблеми теорії та практики: зб.наук.праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2005. – Вип. 206: в 4 т. – Т.1. – С. 265-277.
15. Шевченко О.В. Інвестиційна активність регіонів України: Вплив на економічне зростання / О.В. Шевченко // Стратегічні пріоритети. – 2009. - № 1 (10). – С. 175-181.
16. Томарева В.В. Оцінка інвестиційного клімату України та її регіонів / В.В. Томарева. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/soc_gum/Dtr_ep/2011_4/files/EC411_11.pdf
17. Лосева С. Финансово-инвестиционный потенциал предприятия и управление инвестиционным процессом / С. Лосева, В. Зубкова // Економіст. - №11. – 2000. – С. 52-54.
18. Покатаева К.П. Теоретичні основи визначення категорій «інвестиційний

- потенціал» та «інвестиційна привабливість» / К.П. Покатаєва // Научно-технический сборник: Коммунальное хозяйство городов. Сер.: Технические науки. - 2007. - Вып. 75. - С. 264.
19. Сілюкова С. Розвиток інвестиційного потенціалу регіону як об'єкт державного регулювання / С. Сілюкова. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/putp/2013-1/doc/3/05.pdf>
20. Тумусов Ф.С. Инвестиционный потенциал региона: теория, проблемы, практика / Ф.С. Тумусов. – М., «Экономика», 1999. – 272 с.
21. Марголин А.М., Быстряков А.Я. Методы государственного регулирования процесса преодоления инвестиционного кризиса в реальном секторе экономики / А.М. Марголин, А.Я. Быстряков. – Челябинск: Южно-Уральское книжное издательство, 1998. – 324 с.
22. Должанський І.З. Управління потенціалом підприємства: навч.посібник / І.З. Должанський, Т.О. Загорна, О.О. Удалих, І.М. Герасименко, В.М. Ращупкіна. – К: Центр навчальної літератури, 2006. – 362 с.
- 23.Гриньова В.М. Інвестування: підручник / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. – К.: Знання. – 2008. – С. 358.
24. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч.посібник / О.С. Федонін. – М.: Финансы и статистика,1993. – 144 с.
- 25.Бочаров В.В. Инвестиционный менеджмент: краткий курс / В.В. Бочаров. – Спб.: Изд-во: Питер, 2000. – С.25.
26. Бочаров В.В. Финансово-кредитные методы регулирования рынка инвестиций / В.В. Бочаров. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 144 с.
- 27.Ворсовський О.Л. Інвестиційні ресурси як основний елемент фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств / О.Л. Ворсовський // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. - №16. – С. 8-11.
- 28.Єгоров А.І. Формування і реалізація інвестиційного потенціалу в перехідній економіці на основі фіскального регулювання: автореф.дис. на здобуття наук.ступеня канд..екон. наук: спец. 08.04.01/А.І. Єгоров. – Х.: Харків. нац.ун-т ім. В.Н. Карабіна, 2002. – 18 с.
- 29.Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк. – К.: Знання, 2007. – 1072 с.
- 30.Кулага І.В. Соціально-економічні чинники формування інвестиційного потенціалу України на етапі трансформування її економіки: автореф.дис. на здобуття наук.ступеня канд..екон. наук: спец. 08.01.01 / І.В. Кулага. – К.: Київський національний економічний університет, 2002. – 15 с.

31. Кадырова Г.М. Инвестиционный потенциал: некоторые актуальные проблемы исследования / Г.М. Кадырова // Страховое дело. – 2008. - №11. – С. 4-10.
32. Лисов В.И. Национальная экономика России: потенциалы, комплексы, экономическая безопасность: учебн. для слуш. Академии налоговой полиции и студ. / В.И. Лисов. – М.: Экономика, 2000. – 477 с.
33. Макаренко М.В. Управління економічним потенціалом регіону як основою формування конкурентних переваг регіону / М.В. Макаренко // Актуальні проблеми економіки. – 2012. - №4(130). – С. 217-224.
34. Бланк И.А. Инвестиционный менеджмент / И.А. Бланк. – К.: МП «Интем ЛТД», «Юнайтед Лондон Трейд Лимитед», 1995. – 448 с.
35. Бутко М.П. Методологічні підходи до оцінки ефективності інвестицій у регіональних господарських системах / М.П. Бутко, О.Ю. Акименко // Регіональна економіка. – 2010. - №1. – С. 39-47.
36. Ключник Л.В. Інвестиційний потенціал регіону: теоретичні аспекти та оцінка / Л.В. Ключник // Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. – 2011. - Випуск 8(31). Частина 1. – С. 150-161.
37. Антошкіна Л.І. Попит і пропозиція в системі державного регулювання / Л.І. Антошкіна, В.Ф. Беседін // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2012. - № 1(17). – С. 46 – 52.